

EENIGE
VRAGEN EN ANTWOORDEN
TOT
ZELFONDERZOEK EN ZELFOEFENING
OF
BIJ HET DOEN VAN BELIJDENIS
DES GELOOFS.

DOOR

Dr. H. F. KOHLBRÜGGE,

*Predikant der Nederlandsche Gereformeerde Gemeente
te Elberfeld.*

Geene exemplaren worden voor echt erkend, dan die door een lid van het Bestuur der Utrechtsche vereeniging tot handhaving van de Gereformeerde leer geteekend zijn.

Van Gods Woord.

1. Vr. *Geef ons eens een uiterlijk bewijs dat de Bijbel Gods woord is?*

Antw. 2 Petr. 1, vs. 20 en 21. “Dit eerst; wetende, dat geene profetie der Schrift is van eigene uitlegging.

Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door den wille eens menschen, maar de heilige menschen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken” en Joh. 16, vs. 13.

2. Vr. *Zijn de Profeten en Apostelen daarvan verzekerd geweest dat hun woord en doen, dien overeenkomstig, des Heeren Woord was?*

Antw. Ja, en zoo versta ik wat Mozes zegt, Deut. 30, vs. 19, en wat ik bij Jozua lees, Cap. 21, vs. 45. Alle Profeten heffen hunne prediking steeds zoo aan: zoo spreekt de Heere! en hoe zeer de Apostelen daarvan zeker geweest zijn, leeren wij uit 1 Cor. 15, vs. 1 en 2; Gal. 1, vs. 8; Jac. 1, vs. 21; 1 Thess. 2, vs. 13.

3. Vr. *Maar hoe weet gij dat voor u zelve, dat door den Bijbel de Heere tot u spreekt, als een man tot zijnen naaste?*

Antw. Aan de kracht en de werking daarvan op mijne ziel en deszelfs invloed op mijn doen en laten, vooral bij zielstreurigheid, bekommring en radeloosheid, zoo als de Apostel zegt, „dat ook werkt in u die gelooft,” 1 Thessal. 2, vs. 13.

4. Vr. *Maar gij zijt maar een ongeleerd mensch, kunt gij u met dat innerlijk bewijs niet bedriegen?*

Antw. Ik zeg met de geloofsbelijdenis art. 5. “Wij ontvangen alle deze boeken om ons geloof daarnaar te regelen, daarop te gronden, en daar mede te bevestigen. Wij gelooven zonder twijfeling al wat in dezelve begrepen is, inzonderheid omdat de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten, dat die boeken van God zijn.”

5. Vr. *Maar is dat niet dweeperij?*

Antw. 1 Joh. 2, vs. 27. En de zalving die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet van noode dat iemand u leere; maar gelijk dezelve zalving u leert van alle dingen, zoo is zij ook waarachtig en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zoo zult gij in Hem blijven; en zoo vervolgens Jez. 54, vs. 13; Joh. 6, vs. 45; Joh. 7, vs. 17; Matth. 11, vs. 25.

6. Vr. *Maar er is zoo veel onduidelijks in, of begrijpt gij dan alles wat er in staat?*

Antw. 1 Cor. 2, vs. 12. Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, maar den Geest die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn, en verder 2 Tim. 3, vs. 15-17; 2 Petr. 3, vs. 15-18; Ps. 19, vs. 8; Hos. 14, vs. 10; Spreuk. 4, vs. 18; 2 Petr. 1, vs. 19; Jez. 8, vs. 20; Luc. 16, vs. 29; Marc. 4, vs. 24, (en u die hoort, zal meer toegelegd worden). Voorts bidt ik Ps 119, vs. 18 en vertrouw op de belofte Ps. 25. vs. 12-14.

7. Vr. *Waarom is u des Heeren Woord boven alles dierbaar?*

Antw. Vanwege den krachtigen troost en de rust der ziele, die het geeft in nood en dood, gelijk ik geleerd ben en het ondervind hoe de Heere Zijn Woord om en om waar maakt in Zijne bedreigingen voorwaar, en niet minder, maar nog overvloediger, in Zijne heilsbeloftenissen, Ps, 119, vs. 92; Jez. 34, vs. 16; Ps. 119, vs. 96.

8. Vr. *Waartoe leest gij dus den Bijbel?*

Antw. Om mijnen God daarin te ontmoeten, Hem te hoeren, Hem te vreezen, in Hem te gelooven en Hem boven alles te leeren liefhebben.

Van God.

9. Vr. *Wie is God?*

Antw. Dat eeuwig, eenig, eenvoudig, volmaakt, regtvaardig, heilig en goedertieren Wezen, dat buiten mij en alle schepselen in zich zelf bestaat, van alles onafhankelijk is, en mij alleen gelukkig een zalig maakt in Zijne genade en algenoegzaamheid.

10. Vr. *Wat is dus God voor u?*

Antw. Een levende God, mijn eenig al, mijn hoogst en eeuwig goed, de eenige rust voor mijne ziel, geheel licht, geheel liefde.

11. Vr. *Wat belijdt gij van God als gij het geschapene aanziet?*

Antw. Gen. 15, vs. 5. Doe leide Hij hem uit naar buiten en zeide: Ziet nu op naar den hemel en telt de sterren, indien gij ze tellen kunt, en Hij zeide tot hem: zoo zal uw zaad zijn; vergelijk hiermede Job 42, vs. 2 en 3; Ps. 8, vs. 4 en 5; Ps. 104, vs. 24 en 27; Ps. 146, vs. 5 en 6; Jez. 40, vs. 26 en 27; Cap. 1, vs. 3; Hand. 14, vs. 17; Cap 17, vs. 25 en 27; Rom. 1, vs. 20; Openb. 4 vs. 10 en 11.

12. Vr. *Waar leidt u dat alles heen?*

Antw. Tot des Heeren genadeverbond, of Zijne volmaakte regel van een ontmoedig geloof en een dankbaar leven, hetwelk de hoofdinhoud van Zijn Woord is.

13. Vr. *Weet gij iets van God zonder Christus?*

Antw. Neen, dan is Hij mij of onbekend, of een verterend vuur.

14. Vr. *Hoe wenscht gij dan alleen altijd met God te wandelen of aan Hem te denken?*

Antw. Nooit zonder Christus, Zijnen lieven Zoon, mijnen Heer, Joh. 1. vs. 18.

15. Vr. *Waarom kent gij God in Zijnen ernst?*

Antw. Aan de schrikken van het ontwaakt geweten, aan Zijnen toorn in mijn binnenste over mijne zonden.

16. Vr. *Waarom kent gij God geheel in al Zijne Goedertierenheid?*

Antw. Aan de vergeving van alle mijne zonden, Jerem. 31, vs. 34; Micha 7, vs. 18.

17. Vr. *Wat weet gij daarvan ondervindelijk te vertellen.*

Antw. Ps. 66, vs. 16, Komt, hoort toe, o alle gij die God vreest, en ik zal vertellen wat Hij aan mijne ziele gedaan heeft.

18. Vr. *Hoe komt gij voor Gods aangezicht?*

Antw. Eph. 2, vs. 18. Want door Hem hebben wij beiden den toegang door eenen Geest tot den Vader; verder Hebr. 11, vs. 6; Ps. 25, vs. 4-7; Luc. 15, vs. 18; Ps. 100, vs. 2 en 3.

19. Vr. *Hoe geeft God zich te kennen aan Zijne uitverkorenen, zoodat in die kennis al hun leven en eenige troost in leven en in sterven is?*

Antw.

1°. Als eenen genadigen en verzoenden God.

2°. Als een eenig en drieëinig Wezen.

3°. In alle Zijne deugden en volmaaktheden, zooals ze verheerlijkt zijn in Christus Jezus.

4°. In Zijne vrijmagt van eeuwige verkiezing of verwerping.

5°. In Zijne bepaalde verkiezing ten eeuwigen leven van hunne bijzondere personen uit vrijmagtig welbehagen en vrije ontferming.

6°. In Zijne Vaderlijke voorzienigheid.

20. Vr. *Wie vond God als zijn genadigen God en verzoenden Vader?*

Antw. (Aan den lezer overgelaten).

21. Vr. *Waarom is de waarheid, dat God eenig is, hem eene zielsbehoefte?*

Antw. Om verzekerd te wezen dat in God geen ja en neen is.

22. Vr. *Waarom kan een geloovige niet leven zonder het geloof dat God drieëinig is?*

Antw. Omdat elk ander geloof zoude strijden tegen de werking, welke hij voor zich zelve van deze drie onderscheidene personen ondervonden heeft en ondervindt.

23. Vr. *Wat hebt gij dan daarvan voor u zelve ondervonden?*

Antw. (Aan den lezer overgelaten).

24. Vr. *Vertel ons eens ter onzer hartsterking wat gij van Gods deugden en volmaaktheden voor lijf en ziel ondervonden hebt, ook wat invloed dezelve op uwen wandel hebben, b. v. van Gods almacht, langmoedigheid en geduld – Zijne alomtegenwoordigheid, alwetendheid, getrouuigheden en blijken van gunst, ook van Zijne heiligheid en onkrenkbare regtvaardigheid.*

Antw. (De mededeeling daarvan den lezer overgelaten).

25. Vr. *Hoe is Gods eeuwige verkiezing en verwerping een troost?*

Antw. (Aan den lezer overgelaten).

26. Vr. *Hebt gij iets ondervonden van uwe bijzondere verkiezing tot zaligheid?*

Antw. Het ging mij als Hagar, die zwarte en rebellische, Gen. 16, vs. 13. In den nood der ziele en onder het Kruis, kreeg ik den troost naar Jerem. 31, vs. 2; Jez. 54, vs. 110; Rom. 8, vs. 30, en dergelijke goede troostrijke woorden meer mijns grooten Ontfermers.

27. Vr. *Weet gij dat goed, dat dit geen zinbedrog geweest is?*

Antw. Jez. 38, vs 15 en 16. Wat zal ik spreken? gelijk Hij het mij heeft toegezegd, alzoo heeft Hij het mij gedaan: ik zal nu al zoetkens voortreden alle mijne jaren, vanwege de bitterheid mijner ziele. Heere, bij deze dingen leeft men, en in alle dezen is het leven mijns geestes, want Gij hebt mij gezond gemaakt en mij genezen. Verder 1 Tim. 1, vs. 15.

28. Vr. *Wat weet gij uit uw leven en dat der uwen bij ondervinding van Gods ouderlijke voorzienigheid over u, tot lof des Heeren u te herinneren?*

Antw. (Aan den lezer overgelaten).

29. Vr. *Moesten u ook de zonden medewerken ten goede?*

Antw. Tot mijne verootmoediging, zonder dat een heilig God ooit oorzaak van het kwaad der zonde is, Ps. 51, vs. 6.

Van de Schepping van Hemel en Aarde, der Engelen en der Menschen.

30. Vr. *Wat zegt de Apostel Paulus daarvan?*

Antw. Hebr. 11, vs. 3. Door het geloove verstaan wij dat de wereld door het woord Gods is toebereid, alzoo dat de dingen die men ziet, niet geworden zijn uit dingen die gezien worden.

31. Vr. *Wat troost u die schepping?*

Antw. Dat ik niet tot de afgoden behoef te loopen, noch vleesch tot mijnen arm te nemen, maar dat ik, bij Gods wet en getuigenis blijvende, al zie ik ook niet van waar het komen moet of komen kan, mij op de almacht en trouw van mijnen God verlaten mag, naar Ps. 33, vs. 9, en Rom. 4, vs. 17^b.

32. Vr. *Wat is die schepping voor eene daad Gods?*

Antw. Eene daad van Zijne goedheid en barmhartigheid.

33. Vr. *Door wien heeft God alles gemaakt?*

Antw. Door Zijnen eeuwigen Zoon, dat ongeschapen Woord. Joh. 1, vs. 3; Col. 1, vs. 16.

34. Vr. *Onderhoudt en regeert God alles door Zijnen Zoon Christus?*

Antw. Ja zeker, en zoo is er niets bij geval, en moet al het schepsel dienstbaar zijn tot verheerlijking Gods en Zijnen uitverkorene ten goede.

35. Vr. *Wat troost hebt gij daarvan dat God alles door den Zoon Zijner liefde schiep en onderhoudt?*

Antw. Dat ik, den Heere Jezus gevonden hebbende, de belofte heb ook voor dit leven, voor 't minst en 't meest, nademaal Hem alles onderdanig gemaakt is, zoo als geschreven staat Ps. 8, vs. 7-9, en Jes. 33, vs. 16^b. En zoo weet ik dat al het geschapene mijnen Hemelschen Vader toekomt, die aan mij, zijn kind, niets zal laten ontbreken.

36. Vr. *Wat troost het u, dat God de Engelen geschapen heeft?*

Antw. Hetgeen de Apostel Paulus van die heilige Troongeesten zegt, Hebr. 1, vs. 14, en wat de Heere Jezus ons daarvan openbaart, Matth. 18, vs. 10; Luc. 16, vs.-22; Cap. 15, vs. 10.

37. Vr. *Zijn alle Engelen goed gebleven?*

Antw. Neen, eenigen zijn uit den Hemel geworpen van wege hunnen hoogmoed. Zie brief Juda, vs. 6.

38. Vr. *Wat zijn die sedert?*

Antw. Gezworene vijanden van God en van alle Zijne kinderen, haters van al het goede, listige leugenaars en verdervers, die nooit ophouden mij te bestrijden, Gods genade in verdenking te brengen, Christus voor mij te verdonkeren, en mij van het blijven bij 's Heeren Woord en gebod af te trekken.

39. Vr. *Wat zegt de Apostel Petrus daarvan?*

Antw. 1 Petri 5, vs. 8. Zijt nuchteren en waakt, want uwe tegenpartij, de duivel, gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zoude mogen verslinden.

40. Vr. *Waar toe zoekt de duivel steeds te verleiden?*

Antw. Tot zonde onder voorgeven van het goede, profijit of vermaak, ja van honger licht, kennis en genot.

41. Vr. *Wat troost het u, dat God u geschapen heeft?*

Antw. Dit, dat God mij als zijn werk door en door kent, en zijn werk niet laat varen; ten anderen, dat hij ons, na onzen diepen val, in Christus Jezus herschiep.

Van de Zonde.

42. Vr. *Wat was oorzaak van dien diepen val, waarvan gij spreekt?*

Antw. Des duivel listige verleiding en 's menschen moedwillige ongehoorzaamheid. Joh. 8, vs. 44; Rom. 5, 12 en 19.

43. Vr. *Wat is zonde?*

Antw. Alles wat is, denkt en handelt tegen Gods ordinantiën, buiten de gemeenschap Gods, zonder geloof, buiten en boven Zijn Woord en gebod der liefde.

44. Vr. *Waar begint de zonde bij ons, welke ook erfzonde heet?*

Antw. Zij heeft haren oorsprong in Adams overtreding, wiens overtreding en schuld op ons, als zijne nakomelingen overging door toerekening, en begint bij ons van het oogenblik aan van onze ontvangenis en geboorte. Ps. 51, vs. 7; Gen. 8, vs. 21.

45. Vr. *Wat belijdt gij van deze uwe erfzonde?*

Antw. Bij den heiligen doop, wat het formulier zegt, dat de kinderen aan allerlei ellende, je aan de verdoemenis zelfs, onderworpen zijn, en met onze geloofsbelijdenis, volgens mijne eigene treurige ondervinding, wat dezelve daarvan zegt: art. 15.

46. Vr. *Hoelang hebt gij met dezen verdorven aard te strijden?*

Antw. Ik zeg met den Catechismus: mijn gansche leven lang. –

47. Vr. *Zit die verdorvenheid in de uiterlijke leden des ligchaams, of in het hart?*

Antw. In het hart – en de zonden komen daaruit voort in de gedachten door de kwade begeerlijkheid en gaan zoo over tot daden. Marc. 7, vs. 21 en 22; Jac. 1, vs. 14 en 15.

48. Vr. *Zeg ons nog nader wat zonde is?*

Antw. Ongehoorzaamheid aan Gods wet en gebod, ongerechtigheid, moedwillige ongeloovigheid aan zijn Evangelie en heilbeloftenissen – in somma, dat ik voor kwaad of gevaarlijk houde wat Gods Woord en Geest zeggen dat goed is, en dat voor goed wil laten doorgaan, wat Gods woord en Geest mij zeggen dat kwaad is.

49. Vr. *Maar wat nut die waarheid der erfzonde?*

Antw. Dat de mensch overtuigd zij, dat hij radikaal dood is voor het geestelijke leven en al zijn doen uit den dood is. Eph. 2, vs. 1; 1 Cor. 2, vs. 14; Rom. 8, vs. 7.

50. Vr. *Wat is het gevolg der zonde?*

Antw. Aangezien de zonde een bedrijf is met gedachten of woorden en werken tegen een heilig eeuwig God en tegen zijne eeuwige wet, zoo is het gevolg dat zij nooit door tijdelijke betering goed te maken is, maar eene eeuwige schuld en eene eeuwige straf of de vervloeking en verdoemenis na zich sleept – welke straf moet gaan over ziel en ligchaam of den geheelen mensch.

Van Gods wet.

51. Vr. *Hoe is Gods Wet?*

Antw. Geestelijk.

52. Vr. *Wat wilt gij daarmede zeggen?*

Antw. Dat de woorden der wet moeten verstaan worden, en wij aan dezelve overeenkomstig moeten wezen naar de meening des Heiligen Geestes, zoo als Die ons hebben wil om hier en eeuwig te mogen genieten de gelukzaligheid Gods voor Zijn heilig aangezigt.

53. Vr. *Zoo kent gij dan uwe ellendigheid uit de Wet Gods?*

Antw. Ja ik, en wel bepaaldelijk die ellendigheid, dat als ik Jezus loslaat, om het elders te zoeken, ik ras vinde dat ik vleeschelijk ben, onder de zonde verkocht. Rom. 7. vs. 14.

54. Vr. *Wat ontdekt ons Gods Wet in het gemeen?*

Antw. Onze natuurlijke geneigdheid en overgegevenheid om God en onzen naasten te haten – terwijl hare regtvaardige en ons heilzame eisch enkel liefde is.

55. Vr. *Wat leert gij vooral uit Gods Wet?*

Antw. Wat de Apostel Paulus belijdt, Rom. 7, vs. 7 en 8.

56. Vr. *Wat ondervindt gij, als gij met het “doet dat,” “de mensch die deze dingen doet” omgaat?*

Antw. Dat de wet toorn werkt, Gods toorn over mij en mijnen waan, en mijn toorn en boosheid tegen God, omdat Hij mijn opzet en doen straft en verwerpt, dat ik voor goed wilde aangezien hebben.

57. Vr. *Zijn de ware geloovigen niet geheel van de Wet ontslagen?*

Antw. Wel wat hare verdoemendo en dwingende kracht aangaat, maar niet voor zoo ver zij eene regel is van het genadeverbond; als zoodanig hebben zij Gods wet van harte lief en zijn vrijwillige wethouders.

58. Vr. *Maar hoe komen zij dan aan het doen naar dezen regel?*

Antw. Rom. 7, vs. 4. Zoo dan, mijne broeders, gij zijt ook der wet gedood door het ligchaam Christi, opdat gij zoudt worden eens anderen, namelijk desgenen, die van de dooden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden; en Eph. 2, vs. 10; Jer. 51, vs. 33; Ezech. 36, vs. 26 en 27; Ps. 110, vs. 3.

Van het werkverbond en het verbond der genade.

59. Vr. *Bij welken Apostel vindt gij de onderwijzing aangaande die beide verbonden?*

Antw. Bij den Apostel Paulus, onder anderen Gal. 4, vs. 21-31.

60. Vr. *Wat is het werkverbond en hoe luidt het?*

Antw. Het luidt: de mensch die deze dingen doet, zal door dezelve leven, en is de verpligting die de mensch op zich neemt om geheel en volkomen te zijn en te handelen naar alle de woorden der wet, als wanneer God op Hem neemt hem dan te laten leven.

61. Vr. *En wat is het genadeverbond en hoe luidt het?*

Antw. Het luidt: Ik ben de Heere, die u heiligt, en bestaat in de belofte, vastgemaakt in het bloed des verbonds, dat God zelve door Zijnen Zoon alles voor ons doen zal, wat de wet eischt, en ons door Zijnen Geest zoo zal maken, dat de wet niet tegen ons zal zijn, terwijl wij van onze zijde zulke beloften, na Christo onzen Heer ingeplant te zijn door een opregt geloof, ook door datzelfde opregt geloof omhelzen, onder afzien van ons eigen zijn en van alle werk van onze zijde.

Van onzen Heere Jezus Christus.

62. Vr. *Wie is Hij?*

Antw. Het Hoofd, de Uitvoerder en Borg van het ganadeverbond.

63. Vr. *Wat heeft Hij Gode gebragt, waarin dat verbond vast staat?*

Antw. Zich zelve tot genoegdoening aan Gods wraak vorderende gerechtigheid door verzoening. Jes: 53; vs. 10.

64. Vr. *Heeft Hij alleen ons met God verzoend?*

Antw. God met ons en ons met God. 2 Cor. 5, vs. 19.

65. Vr. *Wat troost u Zijne waarachtige regtvaardige menschelijke natuur?*

Antw. Hebr. 2, vs. 17 en 18. Waarom hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hoogepriester zoude zijn, in de dingen die bij God te doen waren om de zonden des volks te verzoenen; want in hetgeen Hij zelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij degenen, die verzocht worden, te hulp komen, Cap. 4, vs. 15; Cap. 7: vs. 26.

66. Vr. *Wat troost u Zijne goddelijke natuur?*

Antw. Dat God, geopenbaard is in vleesch, en dat mijns Heeren zoenoffer eens voor altijd Gode gebragt, van eene eeuwige gelding, kracht en waardij is.

67. Vr. *Welke standen merkt gij op in onzen Heer?*

Antw. Den stand van zijne vrijwillige vernedering en den stand van zijne daarop gevolgde verhooving, Phil. 2, vs. 6-10.

68. Vr. *Wat troost u de stand van Zijne vrijwillige vernedering?*

Antw. Dat ik met Hem in de wereld ben, gelijk Hij er was, 1 Joh. 4, vs. 17; dat ik met Hem in zijn krib lag, met Hem aan het vervloekte kruishout hing, en daar met Hem stierf, ook met Hem in zijn graf lag en Hij in mijn graf, gelijk Hij mijne verdoemelijke geboorte op zich nam, als Hij ons vleesch en bloed aan zich nam.

69. Vr. *En wat troost u de stand Zijner verhooving?*

Antw. Eph 2, vs.4-6. Maar God die rijk is in barmhartigheid, heeft door zijne groote liefde, waarmede Hij ons lief gehad heeft, ook toen wij dood waren, door de misdaden, ons levend gemaakt met Christus (uit genade zijt gij zalig geworden). En heeft ons mede opgewekt, en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus, Eph. 1, vs. 19-21; Col. 3, vs. 1-4; Phil. 3. vs. 21; Rom. 8, vs. 11 en vs. 34; Openb. 1, 17 en 18. Hebr. 9, vs. 28; Cap. 13, vs. 20 en 21.

70. Vr. *Wat troost u het profetisch ambt onzes Heeren?*

Antw. Jes. vs. 2-8. Zij zullen lustig bloeijen, en zich verheugen, ja met verheuging, en juichen; de heerlijkheid van de Libanon is haar gegeven, de sieraad van Carmel en Saron, zij zullen zien de heerlijkheid des Heeren, den sieraad onzes Gods. – Versterkt de slappe handen, en stelt de struikelende knieën vast. – Zegt den onbedachtzamen van herten: Weest sterk en vreest niet, ziet Ulieder God zal ter wrake komen met de vergelding Gods, Hij zal komen en Ulieden verlossen. Alsdan zullen der blinden oogen opgedaan worden en der dooven ooren zullen geopend worden. – Alsdan zal de kreupele springen als een hert, en de tong des stommen zal juichen; want in de woestijn zullen wateren uitbarsten en beken in de wildernissen. – En het dorre land zal tot staande water worden, en het dorstig land tot spring aders der wateren; in de woningen der draken daar zij

gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn. – En aldaar zal eene verhevene baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden. De onreine zal daar niet door gaan, maar hij zal voor deze zijn, die dezen weg wandelt, zelfs de dwazen zullen niet dwalen. Joh. 14, vs. 6; les. 30, vs. 21.

71. Vr. *Wat troost u het Hoogepriesterlijk ambt onzes Heeren?*

Antw. Hebr. 4, vs. 16. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd, verder Joh. 17; Hebr. 6, vs. 17-20; Cap. 7, vs. 24 en 25; Cap. 8, vs. 1; Cap. 9, vs. 14; Cap. 10, vs. 10, 21 en 22.

72. Vr. *Wat troost u het Koninklijk ambt onzes Heeren?*

Antw. Hebr. 2, vs. 8 en 9. Alle dingen hebt Gij onder zijne voeten onderworpen. Want daarin, dat Hij Hem alle dingen heeft onderworpen, heeft Hij niets uitgelaten dat Hem niet onderworpen zij, doch nu zien wij nog niet dat Hem alle dingen onderworpen zijn. – Maar wij zien Jezus met heerlijkheid en eere gekroond, die een weinig minder dan de engelen geworden was, van wege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor allen den dood smaken zoude, Matth. 9, vs. 27; Marc. 10, vs. 47 en 48; Openb. 5, vs. 5; Cap. 22, vs. 16; Matth. 21, vs. 5; Joh. 18, vs. 37; Matth. 25, vs. 34; Luc. 19, vs. 27 en 1 Cor. 15, vs. 25 en 26.

73. Vr. *Wat verstaat gij door dan naam Middelaar?*

Antw. Dat Immanuël, vrijwillig, volgens 's Vaders raadbesluit, het op zich genomen heeft om ons zondaren, die Hem van den Vader gegeven zijn, te verzoenen en in eeuwige behoudenis te zetten in zich zelve, nemende daar voor op zich onzen vloek, zonde, schuld en straf en dragende Gods toorn, die op ons gekomen was. Zoo is Hij de Middelaar des genadeverbonds, Joh. 17, vs. 19 en 20; 1 Tim. 2, vs. 5 en 6.

74. Vr. *Hoe is Christus onze Borg volgens Jerem. 30, 21?*

Antw. Niet van Godswege bij ons, dat God ons zal zalig maken, bijaldien wij gelooven, maar Hij is Borg voor ons bij God, dat Hij ons gewasschen, geregtvaardigd, geheiligd en volkomen verlost heeft, en zonder vlek of rimpel, Gode toebrenge, en zoo is Hij ook onze voorspraak bij den Vader; van welk alles Juda als borg en voorspraak van zijn broeder Benjamin, reeds een beeld was.

Van den Heiligen Geest en onze Heiligmaking.

75. Vr. *Hoe weet gij dat de Heilige Geest God is, eenswezend met den Vader en dan Zoon?*

Antw. Ten eerste: door de getuigenissen van de heilige Schrift; ten tweede: aan Zijne gemeenschap met ons.

76. Vr. *Wat ondervindt gij dan door die Gemeenschap?*

Antw. Dat alles wat ik denk en doe als Gode welgevallig, Zijne daden zijn – daden van Zijne schepping, van Goddelijke magt en ongebondene genade.

77. Vr. *Hoe dat?*

Antw. Omdat ik van wege mijne volslagene verdorvenheid geheel onmagtig en onbekwaam ben om tot den Heere Jezus te komen. Hem Heer te noemen, en Abba, Vader te roepen – ook mij het goddeloost, het verkeerdst en het zwakst vinde als de Heere dat door mij doet, waartoe Hij mij roept. 1 Cor. 12, vs. 3; 2 Cor. 12, vs. 9; Jona. 1, vs. 3; Hand. 10, vs. 14.

78. Vr. *Is er dan bij den mensch niets van Gods heerlijk beeld overgebleven, zoodat hij b. v. door gebeden, verzuchtingen en andere goede werken uit zich zelven tot God komen kan?*

Antw. Er is bij den mensch zooveel van Gods beeld overgebleven als genoegzaam is, dat hij zich zelven niet verontschuldigen kan, maar verdoemd moet worden; Nederl. Geloofsbelijdenis art. 14; zoo veel is er verder van overgebleven als de mensch misbruikt om met hulp van den boozen geest alle ware genade, zoolang hij kan, tegen te staan. Daarentegen is er niets bij den mensch overgebleven van dat heerlijk beeld, dat hem in staat zoude stellen, om iets te begrijpen van de dingen Gods en van zijne zaligheid, of er ook maar naar te verlangen!

79. Vr. *Zoo belijdt gij dan, dat geloof, waarachtig berouw en bekeering, het gebed, en bij aanvang en voortgang alle levendigmaking en doen van 's Heeren wil, een almachtig werken van Zijnen Geest is?*

Antw. Voorzeker.

80. Vr. *Wie kan het ons alleen zeggen of God gedachten des vredes over ons heeft?*

Antw. De Heilige Geest, en die doet dat ook.

81. Vr. *Heeft de Heere Jezus het ons dan niet gezegd?*

Antw. Ja, maar dat kunnen wij voor ons zelven niet gelooven, tenzij de Heilige Geest dit, zooals ook alles wat de Heere Jezus gedaan, geleerd en geleden heeft, op ons krachtadig toepast en in onze harten blijvend inprent.

82. Vr. *Wat is heiligmaking des Geestes?*

Antw. Die vrijmagtige werking, welke gelegd is in onzes Heeren opstanding uit de dooden, waarmede de Heilige Geest, naar Zijnen wil, dat op onze zielen toepast, wat God ons heeft bereidt, ons Christo door geloof inlijvende, en ons den Heere Jezus, met alles waartoe Hij ons van God gemaakt is, en wat Hij voor ons verworven heeft, leert aannemen.

83. Vr. *Hoe is de werking des Heiligen Geestes ten dien einde?*

Antw. Hij schenkt overtuiging van zouden, en dat wij niet drie of vier zonden, maar ontallijke zonden begaan hebben, zoo wel die wij weten als die wij niet weten, zoodat die meer zijn dan de haren op ons hoofd. Hij werkt een waarachtig berouw; vrees voor straf niet alleen, maar ook waarachtige haat tegen de zonde; verslagenheid der ziel en droefheid naar God met belijdenis van schuld en van verdienden eeuwigen dood; zoo maakt Hij ons levendig, leert ons Jezus zoeken, God om ontferming aanroepen, en daarnaar heilbegeerig luisteren wat Jezus voor verlorene en doode zondaren is; dan begint Hij ons krachtadig te roepen, door het gepredikte of geschreven woord, om zoo als wij zijn tot Jezus de toevlugt te nemen; daarop brengt ons de Geest des Heeren Jezu woorden in de ziel; verlicht ons verstand en buigt den wil liefelijk over om die woorden voor ons zelven te gelooven, dat wij met den Heere één worden, Hem hand en hart geven, alle zijne beloften als aan ons gedaan en alle zijne weldaden aannemen, en zoo door en met Christus tot den Vader gaan; ook begint de Geest ons te verzekeren van des Vaders goedkeuring over onze zielstevredenheid met zijn, *Lam*, dat de zonde der wereld draagt, en ons te verzegelen van des Vaders tevredenheid met ons op dezen eenigen grond.

84. Vr. *Waar staat dat alles geschreven, wat gij onder heiligmaking des Geestes begrijpt?*

Antw. Onder anderen 1 Petri 1, vs. 2.

85. Vr. *Wat begrijpt gij dus hoofdzakelijk onder heiligmaking?*

Antw. Het krachtdadig inzetten der uitverkorenen in alles wat God voor ons uit vrije goedheid heeft bereid en wat Christus voor ons is en ons verworven heeft door zijne doende en lijdende gehoorzaamheid; de krachtdadige roeping en daarmede verbondene bekeering, of wedergeboorte of levendigmaking of vernieuwing naar Christus evenbeeld, voor het minst en 't meest; de krachtdadige toepassing van alle heilsbeloften, het geloovig aannemen van de personele vrije regtvaardigmaking, en de dagelijksche vernieuwing; het vervuld worden met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn; het wandelen in alle Gode welbehagelijke of goede werken; in het kort, het geheele geestelijke leven in deszelfs aanvang en voortgang, het overzetten in de beide deelen des genadeverbonds: de vergeving van onze zonden en zondigen aard en, dat de Heere zelf het op zich genomen heeft ons te heiligen; de vervulling van alle behoeften van den geestelijken mensch in omvang en strekking.

86. Vr. *Waarop is het geestelijk leven steeds uit?*

Antw. Gode alleen van alles de eer te geven, in Christo Jezu gevonden te zijn om Hem te kennen en de kracht Zijner opstanding, enz. Hem onverdeeld lief te hebben en aan te kleven, in Hem te blijven, en de broederen en den naasten te dienen: in het kort, op heiligheid, in gedachten, in woorden en in werken, omdat de Heere het zoo waardig is.

87. Vr. *Kan het geestelijke leven door zonde, duivel en wereld er wel onderraken?*

Antw. Ja, voor een tijd, en niemand van 's Heeren Heiligen, is zoolang hij leeft voor eenige zonde zeker, aangezien wij steeds tot alle boosheid geneigd zijn; maar het komt altijd weder boven, onder al dieper verootmoediging, door het woord van de vergeving der zonden en door den Geest der genade en des gebeds.

88. Vr. *Bij wie komt het altijd weder boven?*

Antw. Bij die, in dewelke het onvergankelijke zaad van 's Heeren Woord door genade ligt. 1 Joh. 3, vs. 9.

89. Vr. *Wat verstaan de Apostelen Johannes en Paulus door de woorden ZONDE en ZONDIGEN? b. v. 1 Joh. 3, vs. 9; Hebr. 10, vs. 26.*

Antw. Nevens het geloof werken opzoeken tot regtvaardigmaking, dien Jezus miskennen die in vleesche gekomen is, en de ware heiligen verlaten uit liefde tot de wereld of uit vrees voor tijdelijk leed en verlies.

90. Vr. *Wat meent de Apostel onder heiligmaking, Hebr. 12, vs. 14?*

Antw. De heiligmaking in het bloed en door den Geest Christi.

91. Vr. *Is er nog eene heiligmaking in eenen anderen zin?*

Antw. Ja, volgens Rom. 12, vs. 1; 1 Thess. 4, vs. 3, en Rom. 6, vs. 12 en 19; deze komt uit de eerste voort in lijdzaamheid als wij de eerste najagen.

92. Vr. *Wordt ons heiligheid ingestort bij de vrije regtvaardigmaking?*

Antw. Volstrekt niet, God regtvaardigt als Regter den goddeloozen, op grond van Christi genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid, alleen uit geloove, zonder werken der wet.

93. Vr. *Hoe komt men dan aan goede werken?*

Antw. Zoo als boven gezegd is; niemand heeft die ooit in eigene hand; maar zij zijn ons ter hand en worden overvloedig naar Gods nieuwe schepping, Eph. 2, vs. 10, en naar Zijne verbondsbelofte, Ezech. 36, vs. 27, als maar de plant van den Hemelschen Vader is.

94. Vr. *Is er eene inklevende heiligheid in de geloovigen?*

Antw. God ziet geene andere heiligheid aan als de heiligheid Christi, welke aan het geloof zonder werken der wet tegelijk met Zijne genoegdoening en gerechtigheid geschonken en toegerekend wordt, zie Heidelb. Cateoh. Vr. 60, maar *dat* is inklevend in de opregten van gemoed, dat de Heilige Geest in hen blijft, die hen troost en leert bidden, dat God de Heere met hen doe en in hen werke wat Hij in Zijn genadeverbond (Ezech. 36, vs. 27) beloofd heeft, weshalve ook het zaad der wedergeboorte in hen blijft, 1 Joh. 3, vs. 9 en hun geloof niet ophoudt; en zoo mogen alle ellendigen, die op den Heere hopen, de genade hunner volharding voor zeker houden.

95. Vr. *Hoe maakt iemand zijne roeping en verkiezing vast?*

Antw. Dat leert ons de Apostel Petrus, 2 Petri 1, vs. 2-11, en ik versta dit in den zin waarin de Heidelb. Catech. vr. 86 zegt: dat elk bij hemzelfs zijns geloofs uit de vruchten verzekerd zij, verg. Phil. 2, vs. 12 en 13.

96. Vr. *Welken troost hebt gij daarvan?*

Antw. Niet voor mijne regtvaardigheid voor Gods regterstoel, maar voor de oprechtheid van mijnen wandel en van de regtvaardigheid mijner zaak tegenover alle vijanden mijns Heeren, verg. Ps. 18, vs. 21-25; Ps. 119, vs. 1-8, Ps. 139; Ps. 73.

97. Vr. *Bereikt het geestelijke leven hier geheel dat waarop het uit is?*

Antw. Neen, verg. Phil. 3, vs. 12-15; 1 Cor. 13, vs. 9-13; Rom. 8, vs. 23.

98. Vr. *Zijt gij van mee volkomene zaligheid in den Heere, zoo wel voor dit leven als tegen me sterf-uur verzekerd?*

Antw. De Apostel Paulus schrijft Eph. 2, Uit genade *zijt* gij zalig geworden door het geloof, niet uit de werken, en Rom. 8, vs. 38 en 39. Ik ben verzekerd dat noch dood, noch leven, ... noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christo Jezu onzen Heere. Zie verder Phil. 1, vs. 6; 2 Tim. 4, vs. 18.

99. Vr. *Maar hoe weet gij dat dit alles waarheid voor u is?*

Antw. Door den troost des Heiligen Geestes, als ik hard ziek en verwond voor God lig, en dan mij zelven hoe zondig ook, op zijde zet om in Gods Woord en verbond, in den dood en in het leven mijns Hoeren ter regterhand der Majesteit in te zien, dan gudst er wel olie uit op mijne wond, dan druipt er wel honing af in den hij genden mond eens stervenden kermers.

Van Gods Kerk.

100. Vr. *Welke belofte heeft Gods Kerk?*

Antw. Jes. 54, vs. 1 en 2. Zingt vrolijk gij onvruchtbare, die niet gebaar heeft, maakt geschal met vrolijk gezang, en juicht, die geen barensood gehad heeft, want de kinderen der eenzamen zijn meer, dan de kinderen der getrouwden, zegt de Heere. Maakt de plaatsen uwer tenten wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide, en verhindert het niet; maakt uwe koorden lang en steekt uwe pinnen vast in, en verder vs. 8-17.

101. Vr. *Hoe groot is het getal harer leden?*

Antw. Matth. 18, vs. 20. Waar twee of drie vergaderd zijn in mijnen naam, daar ben Ik in het midden van hen. Luc. 12, vs. 32. En vreest niet, gij klein kuddeken, want het is uws Vaders welbehagen ulieden het koningrijk te geven. – Sometijds is het een veeltal, genaamd zeven duizend,

Rom. 11, vs. 4. Soms is het een zeer klein getal, acht op een vlot gered door het water heen, 1 Petri 3, vs. 20, en eindelijk eene groote schaar, die niemand tellen kan. Openb.7, vs. 9.

102. Vr. *Hoe zien die leden er allen uit?*

Antw. Openb. 7, vs. 14. En ik sprak tot Hem, Heere gij weet het. En Hij zeide tot mij, deze zijn het die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hare lange kleederen gewasschen, en hebben bare lange kleederen wit gemaakt in het bloeds des Lams.

103. Vr. *Is er op aarde eene zichtbare en onzichtbare Kerk?*

Antw. Neen, Gods kerk is wel zichtbaar volgens Matth. 5, vs. 14 en 16.

104. Vr. *Waar is Gods Kerk?*

Antw. Waar Ik met de mijnen op den levenden God hoop en Hem in Geest en in waarheid aanbid. – Waar verder Gods eeuwige Wet gehandhaafd en zijn eenig eeuwig Evangelie verkondigd wordt, – waar de Sacramenten naar Christi bevel bediend worden, en de Heere de gemeente in tucht houdt, volgens Hebr. 10, vs. 24; cap. 12, vs. 15 en 16; 1 Cor. 5, vs. 13.

105. Vr. *Mag iedereen in het ambt van Herder en Leeraar grijpen?*

Antw. Neen, dat is tegen Gods ordinantie.

106. Vr. *Welke Leeraars zal men volgen?*

Antw. Die de Heere zendt en de H. Geest over de gemeente zet, hij ordelijke beroeping van de gemeente. Jer. 7, vs. 25; Cap. 23, vs. 21 en 32, Eph. 4, 11-13.

107. Vr. *Waarom zijn die te onderkennen?*

Antw. Matth. 7, vs. 16. Aan hare vruchten zult gij ze kennen. Leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen? verder 1 Cor. 9, vs. 2^b; 1 Cor. 3, vs. 13; Deut. 18. vs. 21 en 22; Col. 2, vs. 16-19; Gal. 6, vs. 12 en 13; Matth. 7, vs. 22-24.

Van de Sacramenten of zegelen van het verbond der genade.

108. Vr. *Wat troost het u dat gij uiterlijk met water gedoopt zijt in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes?*

Antw. Dat ik zoo op des Heeren bevel het teeken en zegel aan mijn eigen ligchaam ontvangen heb, dat ik in dat verbond der genade opgenomen ben, en dus niet voor mijne eigene rekening lig, maar voor rekening van een drieëinig Verbondsgod.

109. Vr. *Wat troost u het ontvangene brood en de ontvangene wijn van het H. Nachemaal?*

Antw. Wat het Formulier zegt: opdat wij vastelijk zouden gelooven, dat wij tot dit genade verbond behooren, nam de Heere Jezus in zijn laatste avondmaal dat brood enz. Zie 1 Cor. 10, vs. 16. En dat de Heere gezegd heeft, dat ik arme zondaar, hij het ontvangen van die teekenen, in mijn honger en kommer van wege mijne zonden aan Hem denken mag.

Van de laatste dingen.

110. Vr. *Heeft de dood nog iets verschrikkelijks voor u?*

Antw. Ja, als ik aan mijne zonden en dan aan Gods heiligheid denk buiten Christus, en dus niet in gedachtenis houde: Jezum Christum opgestaan van de dooden, 2 Tim. 2, vs. 8, “Ontrekt gij Heer het dijne, blijft zonde en dood het mijne.” zegt het oude lied.

111. Vr. *Kunt gij u wel eens om uw sterfuur verblijden?*

Antw. Ja, dat ik eens zal mogen zeggen: welkom eeuwigheid, dat verblijd mij onmiddelijk in de hope der zaligheid, die in Christus Jezus is met eeuwige heerlijkheid.

112. Vr. *Weet gij zeker dat gij sterven zult?*

Antw. Wij weten den dag niet, waarop de Heere Jezus zal verschijnen op de wolken als onze groote God en Zaligmaker, om ons allen bij zich te zamen te brengen met onze ontslapenen, die in Hem ontsliepen – beleven wij dien dag, zoo sterven wij niet, maar worden plotseling veranderd. 1 Cor. 15, vs. 51.

113. Vr. *Wat troost u de opstanding des vleesches?*

Antw. Dat aan den helschen Farao geen mijner beenderen zal achtergelaten worden, hebbende de Heere zoowel mijn ligchaam als mijne ziel tot zijn eeuwig eigendom gekocht met zijn dierbaar bloed.

114. Vr. *Moogt gij u ook eenigzins ophouden met die welke de opstanding des vleesches, dat is, de lichamelijke opstanding loochenen?*

Antw. De Apostel Paulus schrijft: Kwade t' zamensprekingen verderven goede zeden, en onze Heer: Gij dwaalt, niet wetende de schrift noch de kracht Gods. Matth. 22, vs. 29; Marc. 12, vs. 27.

115. Vr. *Waarin hebt gij te berusten, als gij van de uwen iemand onbekeerd ziet sterven?*

Antw. Dat ik mijnen God grootheid geve. Spr. 16, vs. 4.

116. Vr. *Wat troost u het eeuwige leven?*

Antw. De volkomene verlossing van de zonde en van alle kwaad; het eind van den strijd – de kroon voor mij gekocht door goddelijk bloed; – en dat ik des Heeren aangezigt in gerechtigheid zal aanschouwen en verzadigd zal worden met Zijn beeld, als ik zal opwaken; in het kort, wat de Apostel Johannes schrijft. 1 Joh. 3, vs. 2. Geliefde, wij zijn nu kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen, maar wij weten dat als (Hij) zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen, want wij zullen Hem zien gelijk Hij is. – Verg. Ps. 17, vs. 15; 2 Tim. 4. vs. 7 en 8; Openb. 21, vs. 4.